

MEMORIE VAN ANTWOORD
(Ingezonden 16 Februari 1954)No. 5

De ondergetekende heeft enige tijd gearzeld, op welke wijze de behandeling van het onderhavige ontwerp zou moeten worden voortgezet. Hij heeft zelfs overwogen, of intrekking niet de voorkeur zou moeten verdienen. Hoewel hij, met de vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht, in wier handen het ontwerp was gesteld, van mening is, dat het beginsel van het ontwerp juist is, scheen de toepassing van dit beginsel uitsluitend op die overtredingen van het Wetboek van Strafrecht, waarop naast geldboete geen vrijheidsstraf is gesteld, te beperkt.

Het Wetboek van Strafrecht bevat immers behalve de in het ontwerp behandelde artikelen nog tal van strafbare feiten, zowel overtredingen als misdrijven, waarop geldboete is gesteld, zij het ook niet als enige straf, maar alternatief naast gevangenisstraf of hechtenis. Door het onderhavige ontwerp wordt, gelijk in het Voorlopig Verslag terecht wordt opgemerkt, de onderlinge waardering van de in het Wetboek opgenomen feiten scheef getrokken. Bij vergelijking der bedreigde geldboetebedragen schijnen de kleine overtredingen, waarop uitsluitend deze straf is bedreigd, door de wetgever in het systeem van het ontwerp ernstiger getaxeerd te worden in verhouding tot de feiten, waarop naast geldboete een vrijheidsstraf staat, dan tevoren het geval was.

Artikel 24 van het Wetboek van Strafrecht biedt de rechter de mogelijkheid om, wanneer naast geldboete tevens een vrijheidsstraf bedreigd is, boven het gestelde maximum van de geldboete uit te gaan tot een algemeen maximum van vijf duizend gulden, indien hij bij toepassing van vrijheidsstraf als hoofdstraf gevangenisstraf van niet meer dan drie maanden of hechtenis zou hebben opgelegd. Daardoor heeft de rechter in feite de mogelijkheid om met de waardedaling van het geld rekening te houden. De ondergetekende vraagt zich evenwel af, of artikel 24 wel als palliatief voor de waardedaling van het geld gebruikt mag worden. Enerzijds immers heeft de wetgever bij de invoering van dit artikel de onderlinge waardering van de onderscheidene strafbare feiten onverlet willen laten. Hij heeft bepaaldelijk niet een generaal geldboetemaximum voor de gevallen, waarin naast die straf tevens vrijheidsstraf was bedreigd, willen invoeren. In dat geval immers zou men de speciale geldboetemaxima tegelijkertijd hebben afgeschaft. Artikel 24 kan veeleer gezien worden als een middel om de oplegging van vrijheidsstraf tot het uiterste te beperken dan als een middel om het maximum van de geldboete te verhogen.

In deze opvatting van artikel 24 past het echter niet om zich op die bepaling te beroepen ter rechtvaardiging van de verhoging van het bedreigde maximum van de geldboete ter zake van die overtredingen, waarop uitsluitend deze straf is gesteld. Aannemende, dat artikel 24 de onderlinge waardering der met geldboete bedreigde strafbare feiten onverlet laat, moet men bij verhoging van de maxima ook alle bedreigde geldboeten in zijn beschouwing betrekken.

De ondergetekende komt derhalve op grond van de bovenstaande redenering tot een stelsel, als aanbevolen in het Voorlopig Verslag. De verdubbeling van de boetemaxima zal, afgezien van de bijzondere verhoging voor de feiten, bedoeld in de artikelen 436 en 446, zich over het gehele terrein van het Wetboek van Strafrecht moeten uitstrekken. Dit leidt tot een ingrijpende wijziging van het ontwerp. Door de grote hoeveelheid te

wijzigen artikelen is een artikelsgewijs voorstel tot wijziging onnodig zwaar van redactie. In de bij deze Memorie gevoegde Nota van Wijzigingen is derhalve een eenvoudiger systeem gekozen. Het oorspronkelijke ontwerp is geheel in deze nieuwe redactie geïncorporeerd. Tevens wordt voorgesteld de algemene maxima van artikel 24 te verdubbelen.

De ondergetekende hoopt, dat door de voorgestelde wijziging van het ontwerp aan een groot deel der bezwaren van de vaste Commissie voor Justitie is tegemoet gekomen. Hij is zich er evenwel van bewust, dat niet alle in het Voorlopig Verslag opgeworpen problemen door dit wijzigingsvoorstel zijn opgelost.

Weliswaar is de scheeftrekking van de onderlinge waardering der strafbare feiten in het Wetboek van Strafrecht door de voorgestelde wijziging recht getrokken, maar alle strafbepalingen zijn nu eenmaal niet in dat Wetboek vervat. Een belangrijk deel van de geldende strafbepalingen is te vinden in bijzondere wetten. En er treedt dus thans een zekere wanverhouding in tussen de geldboetemaxima van het Wetboek van Strafrecht en die van bijzondere wetten, waarvan de boetebedragen vóór de oorlog zijn vastgesteld. Om ook hieraan tegemoet te komen, stelt de ondergetekende zich voor zijn ambtgenoten uit te nodigen de wetten op hun terrein aan een onderzoek te onderwerpen en voor te stellen de geldboetemaxima, voor zover deze vóór 1940 zijn vastgesteld, te verdubbelen. Bij het onderhavige ontwerp wordt voorgesteld de boetemaxima in de bijzondere wetten, die voor de uitsluitende verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie komen, te verdubbelen, voor zover zij althans niet na de bevrijding zijn vastgesteld of gewijzigd. Het betreft de z.g. Woonwagenwet, de z.g. Wapenwet, de Vuurwapenwet 1919 en de Wet op de vereniging en vergadering.

Op deze wijze kan op het gehele terrein der wetgeving het geldboetemaximum verdubbeld worden. Er bestaat dan echter geen bezwaar meer tegen om de appellabiliteitsgrens, die men in artikel 44 van de Wet op de rechterlijke organisatie vindt, te verhogen. De ondergetekende stelt dan ook bij de hierbijgaande Nota van Wijzigingen voor een daartoe strekkende wijziging in de Wet op de rechterlijke organisatie aan te brengen. Indien deze wijziging het *Staatsblad* bereikt, zal hij de aandacht van zijn betrokken ambtgenoten op deze bepaling vestigen, opdat dezen de lagere wetgevers van de gewijzigde beroepsgrens in kennis kunnen stellen. Reeds thans bevatten vele gemeentelijke verordeningen strafbepalingen, die nooit tot appellabele uitspraken aanleiding kunnen geven. Een courant

maximum voor overtredingen van geringe betekenis is immers een bedrag van vijf en twintig gulden. Voor de justitiabelen is de wijziging dus slechts van belang voor zover verordeningen maxima inhouden tussen vijf en twintig en vijftig gulden.

Tenslotte vestigt de vaste Commissie voor Justitie de aandacht op de bedragen, boven welke men geen vordering als beledigde partij kan indienen. De grens is hier vijftig gulden in zaken voor de kantonrechter en honderd en vijftig gulden in rechtbankzaken. Is er geen aanleiding, vraagt de commissie, deze bedragen ook te verhogen? De competentiegrenzen in civiele zaken zijn immers ook reeds tijdens de bezetting verhoogd, welke verhoging niet is ongedaan gemaakt, maar bevestigd door de Nederlandse wetgever. De commissie zou hier een verhoging willen aanbevelen, die meer is dan een verdubbeling. Zij zou de grens in kantongerechtafzaken op f 150 en in rechtbankzaken op f 500 gesteld willen zien.

De ondergetekende zou de door het onderhavige wetsontwerp gestelde grenzen niet te buiten willen gaan. Tegen een verdubbeling van de in de artikelen 44 en 56 van de Wet op de rechterlijke organisatie genoemde bedragen ziet hij geen bezwaren. Bij Nota van Wijzigingen wordt zulk een verdubbeling dan ook voorgesteld.

Een verdergaande verhoging van die bedragen zou hij op dit ogenblik en in het kader van dit ontwerp niet willen voorstellen. Naar zijn mening vereist een dergelijke principiële wijziging een nadere bestudering van het onderwerp. Breidt men immers de werkingssfeer van de regelen omtrent de beledigde partij uit, dan rijst de vraag, of niet ook deze regelen zelf herziening behoeven. Moeten dan niet de rechten van de beledigde partij beter omschreven worden dan zij thans zijn? Dient niet te worden bepaald in hoeverre een actie in de strafzaak een eventuele civiele vordering teniet doet gaan? Moet de beledigde partij niet het recht hebben zelf getuigen en deskundigen te doen horen en zo nodig zelf in appèl te gaan? Al deze vragen doen zich voor, indien men aan de actie van de civiele partij, gelijk in België en Frankrijk, een ruimere werkingssfeer gaat geven. Het komt de ondergetekende voor, dat het onderhavige ontwerp niet de plaats is om deze principiële vragen op te lossen. Hij zou zich daarom ten deze willen beperken tot verdubbeling van de bedragen van f 50 en f 150.

De Minister van Justitie,

L. A. DONKER.